

คู่มือ

การจัดกิจกรรม

ลูกเสือสำรอง

กิจกรรมกลางแจ้ง

โครงการโรงเรียนวิถีลูกเสือ สพป.พิจิตร เขต ๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๑

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารลูกเสือลำดับที่ ๑๒/๒๕๖๓

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๑ ได้ดำเนินงานโครงการ
โรงเรียนวิถีลูกเสือ โดยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมลูกเสือในหลักสูตร ตามคู่มือการจัด
กิจกรรมลูกเสือสำรอง วิชากิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมการเรียนรู้ ดาวดวงที่ ๑ วิชา การสะกดรอย ๒ ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้ ดาวดวงที่ ๒ วิชา การก่อไฟและการดับไฟ ๒ ชั่วโมง

กิจกรรมการเรียนรู้ ดาวดวงที่ ๓ วิชา ทิศทั้ง ๘ ทิศ ๑ ชั่วโมง

และวิชา วิธีการอ่านเข็มทิศ ๑ ชั่วโมง

ในการจัดทำคู่มือดังกล่าว มีคณะอนุกรรมการ ได้ระดมความคิด ความรู้
ในการดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อยโดยมุ่งหวังเผยแพร่ให้สถานศึกษา
ใช้เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมลูกเสือสำรอง จำนวน ๑๓ เล่ม ได้อย่างถูกต้อง และ
มีคุณภาพต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๑

สารบัญ

คำชี้แจงการใช้อคู่มือ

ดาวดวงที่ ๑

วิชา การสะกดรอย

๑

ดาวดวงที่ ๒

วิชา การก่อไฟและการดับไฟ

๖

ดาวดวงที่ ๓

วิชา ทิศทั้ง ๘ ทิศ

๑๑

วิชา การใช้เข็มทิศ

๑๕

บรรณานุกรม

๑๘

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือสำรอง วิชา กิจกรรมกลางแจ้ง ตามโครงการ โรงเรียนวิถีลูกเสือ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๑ จัดทำขึ้นสำหรับสำหรับผู้กำกับลูกเสือ ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมมีเนื้อหาที่สอดคล้อง ครบถ้วนเป็นไปตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสถานศึกษาในการเลือกว่าแผนกิจกรรมใด ควรใช้เมื่อใด

เนื้อหาสาระในแผนการจัดกิจกรรม จะประกอบด้วยเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีแนวทางการจัดกิจกรรมวิธีเรียนรู้ตามเนื้อหา

บทบาทผู้กำกับ

ศึกษาเอกสาร แนวทางการจัดกิจกรรมก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน คือ ประชุมกอง, เล่นเกมหรือเพลง, ปฏิบัติกิจกรรม, เล่านิทานหรือเรื่องสั้นที่เป็นคติ, ปิดประชุมกอง

ผู้กำกับผู้จัดกิจกรรมต้องทราบเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ที่ต้องการ เตรียมสื่ออุปกรณ์และการประเมินผลในแต่ละครั้ง

บทบาทลูกเสือ

มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม ตามกระบวนการลูกเสือ

ดาวดวงที่ ๑

กิจกรรมกลางแจ้ง

๑. เนื้อหา

การสะกดรอย (ชั่วโมงที่ ๑)

๑. การเดินสะกดรอย

๒. เครื่องหมายที่ใช้ในการเดินสะกดรอย

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือนำเสนอสนทนา เรื่อง การเดินสะกดรอย

๒. ผู้กำกับลูกเสืออธิบายถึงสัญลักษณ์ของเครื่องหมายต่างๆ ในการเดินสะกด
รอย

๓. ผู้กำกับลูกเสือสาธิตวิธีเดินสะกดรอยอย่างง่ายๆ โดยเน้นให้ลูกเสือรู้จัก
สังเกต การทำเครื่องหมาย วัสดุที่ทำและความเก่าใหม่ของเครื่องหมาย

๔. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

๑. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

๒. ซักถามเกี่ยวกับเครื่องหมายที่ใช้ในการสะกดรอย

ดาวดวงที่ ๑

กิจกรรมการแจ้ง

๑. เนื้อหา

การสะกดรอย (ชั่วโมงที่ ๒)

๑. การเดินสะกดรอย

๒. เครื่องหมายที่ใช้ในการเดินสะกดรอย

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือให้รองผู้กำกับลูกเสือ วิทยากรพิเศษ หรือลูกเสือรุ่นพี่ (ลูกเสือสามัญ) มาช่วยเหลือกิจกรรมเดินสะกดรอย โดยแนะนำผู้ช่วย เหลือกิจกรรม และจัดมอบหมายเป็นหมู่

๒. ผู้กำกับลูกเสือให้ลูกเสือเริ่มปฏิบัติกิจกรรมการเดินสะกดรอยเป็นหมู่ตาม เครื่องหมายที่กำหนดและกลับมาอภิปรายพร้อมนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรม

๓. ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือร่วมกันสรุป

๔. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

๑. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

๒. ซักถามเกี่ยวกับเครื่องหมายที่ใช้ในการสะกดรอย

เพลง

ในหมู่ลูกเสือ

ในหมู่ลูกเสือ	เมื่อเรามาร่วมอยู่
ต่างคนต่างรู้จักันดี	ว่าหน้าที่ทุกอย่าง
ต้องช่วยกันทำ	ทำไมเว้นว่าง
งานทุกอย่าง งานทุกอย่าง	จะเสร็จโดยง่ายตาย

เพื่อน

เพื่อนเอ๋ย เพื่อนรัก	ฉันเคยรู้จักเพื่อนรักอยู่ไหน (ซ้ำ)
ใครเห็นร้องเรียกเร็วไว (ซ้ำ)	นั้นยังงเขาอยู่.....

ใบความรู้

การเดินสะกดรอย

การเดินสะกดรอย ในทางลูกเสือ นั้น เป็นการฝึกให้ลูกเสือรู้จักสังเกต และ ค้นหาสิ่งที่กำหนดไว้ในเส้นทางหรือจุดต่าง ๆ ที่กำหนด ให้ผ่านไป เช่น กระจกตา สี ที่ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ โรยไว้ตามเส้นทางเครื่องหมายต่างๆที่ทาไว้เพื่อทดสอบในการสะกด รอยหรือสิ่งที่ฝึก โดยอาศัยธรรมชาติได้

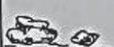
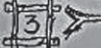
เครื่องหมายสะกดรอยตามความรู้เชิงพราน

ลูกเสือจะต้องรู้เข้าใจและอ่านเครื่องหมายสะกดรอยได้อย่างถูกต้อง เครื่องหมาย สะกดรอยที่นิยมใช้ในวงการลูกเสือมีประมาณ 6 ชนิด คือ

๑. ทางถูกไปได้ทางนี้
๒. ทางผิด อย่าไปทางนี้
๓. ที่ซ่อนคำสั่ง
๔. หหมดเส้นทาง กลับได้แล้ว
๕. มีแหล่งน้ำข้างหน้า
๖. อันตรายช่วยด้วย

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องหมายกำกับเส้นทาง ได้แก่ ก้อนหินก้อนกรวด กิ่งไม้ ฟ่อนหญ้า เมล็ดพืช ฯลฯ

ลักษณะของเครื่องหมาย

ทางถูก ไปทางนี้ 			
ทางผิด ห้ามไป 			
ที่ซ่อนคำสั่งอีก ๓ ท้าว 			
หมดเส้นทาง กลับได้ 			
มีแหล่งน้ำข้างหน้า 			
อันตรายช่วยด้วย 			

ดาวดวงที่ ๒

กิจกรรมการแจ้ง

๑. เนื้อหา

การก่อไฟและดับไฟ (ชั่วโมงที่ ๑)

๑. การก่อไฟ

๒. การทำอาหาร

๓. การดับไฟและการทำความสะอาดสถานที่ก่อไฟเมื่อเสร็จงานแล้ว

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือสาธิตวิธีการก่อไฟ

๒. ลูกเสือจับคู่วิเคราะห์ขั้นตอนและลงมือฝึกปฏิบัติก่อกองไฟ คู่ละ ๑ กอง

๓. ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบและให้คำแนะนำ

๔. ผู้กำกับลูกเสือสาธิตวิธีการดับไฟและการทำความสะอาดสถานที่ก่อไฟ

๕. ลูกเสือแต่ละคูฝึกปฏิบัติ โดยผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบและ

ให้คำแนะนำ

๖. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

๑. การสังเกต

- ความรับผิดชอบและความสามัคคี ความเป็นประชาธิปไตย
- ความสนใจและความตั้งใจ
- การเข้าร่วมกิจกรรม

๒. ตรวจผลงาน

ดาวดวงที่ ๒

กิจกรรมการแจ้ง

๑. เนื้อหา

การก่อไฟและดับไฟ (ชั่วโมงที่ ๒)

๑. การก่อไฟ

๒. การทำอาหาร

๓. การดับไฟและการทำความสะอาดสถานที่ก่อไฟเมื่อเสร็จงานแล้ว

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือทบทวนขั้นตอนวิธีการก่อไฟ

๒. ผู้กำกับลูกเสือสาธิตการปรุงอาหาร ลูกเสือจับคู่วิเคราะห์ขั้นตอนและลงมือฝึกปฏิบัติ

๓. ผู้กำกับลูกเสือตรวจสอบและให้คำแนะนำ

๔. ลูกเสือแต่ละคู่ร่วมกันดับไฟและทำความสะอาดสถานที่ก่อไฟ

๕. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

๑. การสังเกต

- ความรับผิดชอบและความสามัคคี ความเป็นประชาธิปไตย
- ความสนใจและความตั้งใจ
- การเข้าร่วมกิจกรรม

๒. ตรวจผลงาน

เพลง

ไอ้เมื่อมีไฟ

(ทำนองเพลงคริสต์เฟอว์ โคลัมบัส)

ไอ้เมื่อมีไฟ ไฟ ไฟ ลูกขึ้นแจ่มจ้า

พวกเรามาสูดสุราพร้อมหน้ากัน

คืนวันนี้มีสุขปลดเปลื้องทุกข์รับความสำราญ

เธอกับฉันนั้นมาเล่นรอบกองไฟ (ซ้ำ)

เกม

การก่อไฟ

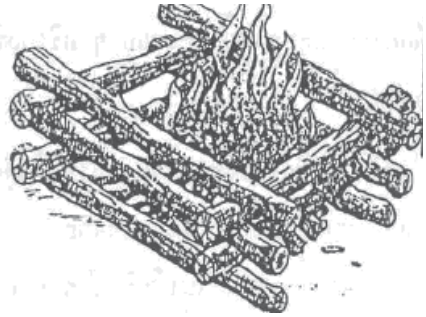
วิธีเล่น

- ๑) ลูกเสือแต่ละหมู่ที่มีจำนวนสมาชิกเท่ากันเข้าแถวตอนลึก
ลูกเสือแต่ละหมู่จัดหาเศษกระดาษและไม้ขีดไฟจำนวนแผ่นและ
ก้านไม้ขีดเท่าจำนวนคนนำไปวางห่างจากแถว ๕ เมตร
- ๒) เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่นให้สมาชิกหมู่วิ่งไปจุดกระดาษ
๑ แผ่นจนครบทุกคน
- ๓) สำรวจหมู่ที่ชนะคือเผากระดาษได้มากที่สุด

ใบความรู้

การก่อกองไฟ

การก่อกองไฟมีได้หลายรูปแบบ ได้แก่ แบบเชิงตะกอนหรือแบบคอกหมู เป็นการก่อกองไฟโดยการนำฟืนใหญ่มากองเรียงกันเป็นชั้นๆ ส่วนฟืนท่อนเล็กๆ จะอยู่ข้างล่าง การก่อกองไฟแบบนี้จะให้ความร้อนมากและให้แสงสว่างดี

แบบกระโจมอินเดียนแดง หรือ แบบปิรามิต วิธีก่อแบบนี้ ชั้นแรกต้องนำเชื้อไฟมาก่อสุมกันเสียก่อน จากนั้นจึงนำกิ่งไม้เล็กๆ ก่อสุมกันขึ้นมา โดยชั้นบนสุดจะมีฟืนท่อนใหญ่สุมทับอีกทีหนึ่ง

แบบผสม เป็นการก่อกองไฟโดยการเรียงฟืนแบบเชิงตะกอน ส่วนตรงกลาง ใช้กิ่งไม้เล็กๆ ก่อเป็นรูปกระโจม การก่อกองไฟแบบนี้เหมาะแก่การเล่นรอบกองไฟ การก่อไฟสำหรับปรุงอาหารในที่กลางแจ้ง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของลูกเสือ การก่อไฟควรระมัดระวังอันตรายซึ่งอาจเกิดไฟไหม้ได้

ขั้นตอนในการก่อไฟ

๑. เลือกสถานที่ที่จะก่อกองไฟ กวาดใบไม้ หรือวัสดุที่จะติดไฟออกให้หมด
๒. ขุดดินบริเวณที่จะก่อกองไฟเป็นรูปสี่เหลี่ยม ถ้าที่พื้นมีหญ้าให้ชะหญ้าออกก่อน เมื่อดับไฟและทำพื้นให้เย็นแล้ว จึงเอาหญ้าไว้ที่เดิม
๓. ใช้กิ่งไม้เล็กๆวางตั้งไว้รอบฝอยเชื้อไฟ หรือกระดาษเชื้อไฟ เป็นรูปกระโจม
๔. นั่งบังทิศทางลม พยายามใช้ไม้ขีดไฟก้านเดียว จุดฝอยเชื้อไฟ เมื่อไฟติด กิ่งไม้เล็กๆแล้วจึงเอากิ่งไม้ที่โตกว่าเติมลงไป ก็จะได้กองไฟสำหรับปรุงอาหาร

ดาวดวงที่ ๓

กิจกรรมกลางแจ้ง

๑. เนื้อหา

ทิศทั้ง ๘ ทิศ (ชั่วโมงที่ ๑)

๑. การหาทิศโดยการสังเกตธรรมชาติ
๒. บอกทิศและแสดงการชี้ทิศอย่างถูกต้องได้

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือนำเสนอสนทนาเรื่องทิศและการเรียกชื่อทิศทั้ง 8 ทิศ
๒. ให้ลูกเสือเล่นเกมวิ่งหาทิศเพื่อทบทวนตำแหน่งและการเรียกชื่อทิศทั้งแปดทิศ
๓. ผู้กำกับลูกเสืออธิบายการหาทิศ โดยการสังเกตธรรมชาติเช่น ดวงอาทิตย์ ต้นไม้ใหญ่ ภูเขา โขดหิน ไฟฟ้า เสาวิทยุ ฯลฯ
๔. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

ตรวจสอบความสามารถในการสังเกต จดจำและหาทิศ โดยสังเกตธรรมชาติ

เพลง

ทศทั้ง ๘

ทศทั้งแปดทิศ	ขอให้คิดจำให้เคยชิน
อุดรตรงข้ามทักษิณ	บูรพาประจิมจำไว้
อีสานตรงเหนือ	ท่องอีกทีจำให้ขึ้นใจ
พายัพอยู่ที่ไหน	ตรงข้ามไปคืออาคเนย์

เกม

วิ่งหาทิศ

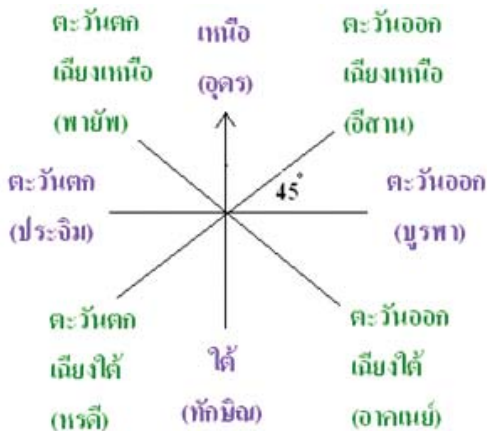
วิธีเล่น เขียนวงกลมที่พื้นรัศมีประมาณ ๓ เมตร ลากเส้นรัศมี ๘ ทิศ จัดลูกเสื่อยีน ๙ จุด ตรงจุดศูนย์กลาง ๑ จุดและตรงปลายเส้นที่ลากอีก ๘ จุด เมื่อเริ่มเล่นผู้กำกับลูกเสื่อเอ่ยชื่อทิศครั้งละ ๓ ทิศ เช่น ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันตก ผู้เล่นต้องวิ่งสลับที่ คนที่ยืนอยู่ตรงกลางต้องรีบไปแทนที่คนอื่น คนที่ถูกแย่งที่ต้องออกจากการแข่งขัน แล้วให้สมาชิกที่อยู่นอกวงมาเล่นแทน เวียนไปเรื่อยๆจนมั่นใจว่าลูกเสื่อจำตำแหน่ง และเรียกชื่อทิศทั้ง ๘ ทิศ ได้อย่างถูกต้อง

ใบความรู้

ทิศทั้ง ๘ ทิศ และการหาทิศโดยการสังเกตธรรมชาติ

● ทิศ

การเดินทางในป่าหรือเดินทางไปสถานที่ที่ไม่รู้จักอาจจะพลัดหลงทางได้ ลูกเสือสำรอง-เนตรนารีสำรอง จำเป็นที่จะต้องรู้จักทาง เพื่อจะได้สะดวกในการเดินทางทิศที่สำคัญ 4 ทิศ คือ ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกระหว่างทิศที่สำคัญแต่ละทิศเราอาจแบ่งครึ่งได้เป็นทิศเฉียงอีก ๔ ทิศ รวมเป็น ๘ ทิศและยังมีชื่อเรียกสั้นๆ อีกอย่างหนึ่งดังแสดงไว้ในวงเล็บ ดังรูป

การหาทิศโดยการสังเกตธรรมชาติ

ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวลูกเสือสำรอง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบอกทิศ ได้แก่

๑. ดวงอาทิตย์ ทิศที่ดวงอาทิตย์ขึ้นในตอนเช้าเรียกว่า ทิศตะวันออก และดวงอาทิตย์จะตกในทิศตรงข้ามเรียกว่า ทิศตะวันตก ถ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออกแล้วกางแขนออกทางขวามือจะเป็น ทิศใต้ และทางซ้ายมือจะเป็น ทิศเหนือ

๒. ต้นไม้ใหญ่ เมื่อดวงอาทิตย์ตกไปแล้ว อาจจะหาทิศได้โดยใช้ฝ่ามือไปจับ
คุรอบๆ ต้นไม้ใหญ่ ด้านที่ยังอุ่นอยู่ คือ ทิศตะวันตก และด้านตรงข้ามก็จะเป็น
ทิศตะวันออกเมื่อหันหน้าไปทางทิศตะวันตกแล้วจากนั้นก็กางแขนทั้งสองออก
ทางซ้ายมือจะเป็น ทิศใต้และทางขวาจะเป็น ทิศเหนือ

๓. อุโบสถ โดยทั่วไปพระประธานในอุโบสถ จะมีการสร้างให้หันหน้าไปทาง
ทิศตะวันออกเสมอ เมื่อทราบทิศตะวันออกแล้ว การหาทิศอื่นๆ ก็ปฏิบัติได้เช่นเดียว
กับข้อ ๑

เรื่องที่เป็นประโยชน์

พระพุทธรูปบอกทิศ

(น.ส.จุฑามาส ชุ่มเมืองปัก ผู้แต่ง)

เช้าวันนี้เกษมศักดิ์และเพื่อนๆ ดีใจมากที่จะได้ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ใกล้ๆ
โรงเรียน คุณผู้กำกับและลูกเสือตกลงกันว่าจะไปวัดศาลาทองใกล้โรงเรียน ที่เลือกวัดนี้
เพราะคุณตาคุณยาย ในชุมชนมักจะบอกลูกเสือว่าวัดนี้มีพระบรมสารีริกธาตุของ
พระพุทธเจ้า ประดิษฐานในโบสถ์ บุคคลทั่วไป มักจะหาโอกาสมาสักการะเพื่อความ
เป็นสิริมงคล ลูกเสือจัดเตรียมดอกไม้ธูปเทียนไปเพื่อใช้สักการะทุกคน

เมื่อเดินทางไปถึงท่านเจ้าอาวาสวัดศาลาทองได้เล่าประวัติของวัด ให้ลูกเสือ
ได้รับทราบท่านเล่าว่าพระพุทธรูปในโบสถ์ จะต้องหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเสมอ
ดังนั้น ถ้าใครไปต่างถิ่นและจำทิศไม่ได้ก็ให้สังเกตพระพุทธรูปในโบสถ์วัดต่างๆ ได้

วันนี้ลูกเสือได้รับความรู้ทั้งเรื่องศาสนาและข้อสังเกตเรื่องทิศ สามารถนำไป
ใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ คุณผู้กำกับและลูกเสือกราบลาท่านเจ้าอาวาสแล้วเดินทางกลับ
โรงเรียนเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านง่ายๆ สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
ในปัจจุบันได้เสมอ

ดาวดวงที่ ๓

กิจกรรมกลางแจ้ง

๑. เนื้อหา

การใช้เข็มทิศ (ชั่วโมงที่ ๒)

๑. การหาทิศโดยการใช่เข็มทิศ

๒. การหาเส้นทางในระยะ ๔๐๐ เมตร โดยใช้เข็มทิศ

๒. แนวการจัดกิจกรรม

๑. ผู้กำกับลูกเสือสาธิตประกอบการอธิบายวิธีการใช้เข็มทิศลูกเสือ

๒. ลูกเสือฝึกปฏิบัติการใช้เข็มทิศหาทิศและหาเส้นทางในระยะ ๔๐๐ เมตร

๓. ผู้กำกับลูกเสืออธิบายสรุปประโยชน์ที่ได้จากการใช้เข็มทิศ

๔. ผู้กำกับลูกเสือเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์

๓. การประเมินผล

ตรวจสอบความสามารถในการสังเกต จดจำและหาทิศ โดยสังเกตธรรมชาติ

เพลง

เดินวนหาทิศ

เดินเอ๋ยเดินวน สี่คนสี่ทิศ	ขอถามสักนิด เธออยู่ทิศอะไร
ทุกคนโปรดได้เข้าใจ	ใครอยู่ทิศอะไรก็จงบอกมา
หนึ่งสมพร เธออยู่ทิศเหนือ	สองบุญเหลือ นันอยู่ทิศใต้
สามตะวันออก สมใจ จำไว้	สี่บุญให้ อยู่ทิศตะวันตกเอย

ใบความรู้

การหาทิศโดยใช้เข็มทิศ

เข็มทิศทำขึ้นจากแท่งแม่เหล็กเล็กๆ ตั้งบนแกนให้เคลื่อนที่ได้อิสระ ปลายลูกศรเข็มทิศจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ ตามหลักภูมิศาสตร์สามารถใช้เข็มทิศเป็นเครื่องหมายประกอบการเดินทางของนักเดินเรือ นักสำรวจป่า นักผจญภัย ฯลฯ โดยการวางเข็มทิศจะชี้ไปทางเหนือด้านตรงข้าม จะเป็นทิศใต้ จากนั้นหันหน้าไปสู่ทิศเหนือกางแขนทั้งสองข้างออก ทางขวามือจะเป็นทิศตะวันออก และทางซ้ายมือจะเป็นทิศตะวันตก หน้าปัดเข็มทิศจะมีเครื่องหมายบอกทิศเป็นองศาและอักษรย่อภาษาอังกฤษ

๑ หรือ ๓๖๐ หรือ N คือ ทิศเหนือ (อุดร)

๔๕ หรือ NE คือ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

๙๐ หรือ E คือ ทิศตะวันออก (บูรพา)

๑๓๕ หรือ SE คือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ (อาคเนย์)

๑๘๐ หรือ S คือ ทิศใต้ (ทักษิณ)

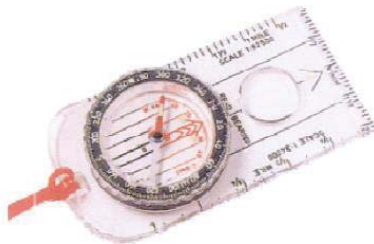
๒๒๕ หรือ SW คือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ (หริดี)

๒๗๐ หรือ W คือ ทิศตะวันตก (ประจิม)

๓๑๕ หรือ NW คือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (พายัพ)

เข็มทิศแบบซิลวา

ผลิตในประเทศสวีเดนมีลักษณะเป็นเข็มทิศและไม้โปรแทรกเตอร์รวมกันอยู่ เป็นเข็มทิศที่นิยมใช้ในการลูกเสือเพราะมีราคาถูก ใช้งานง่ายและพกพาสะดวก

เข็มทิศซิลวา (Silva)

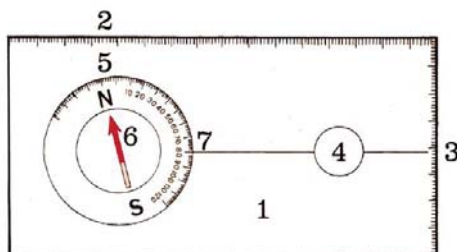
ส่วนประกอบของเข็มทิศซิลวา

๑. แผ่นฐานเป็นตัววัตถุโปร่งใส
๒. ที่ข้อมีมาตราส่วนเป็นนิ้วและ/หรือเซนติเมตร
๓. มีลูกศรชี้ทิศทางที่จะไป
๔. เลนส์ขยาย
๕. ตลับเข็มทิศเป็นวงกลมหมุนได้บนกรอบหน้าปัดของตลับเข็มทิศแบ่งออกเป็น ๓๖๐ องศา

๖. ปลายเข็มทิศเป็นแม่เหล็กสีแดงซึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ

๗. ขีดตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่ามุมอยู่บนหน้าปัดตรงโคนลูกศรชี้

ทิศทาง

วิธีใช้เข็มทิศซิลวา

การหาทิศเหนือ

วางเข็มทิศในแนวระนาบ ปลายเข็มทิศข้างหนึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือค่อย ๆ หมุนหน้าปัดของเข็มทิศให้ตำแหน่งตัวเลขหรืออักษรที่บอกทิศเหนือบนหน้าปัดตรงกับปลายเหนือของเข็มทิศเมื่อปรับเข็มตรงกับทิศเหนือแล้วจะสามารถอ่านทิศต่างๆ ได้อย่างถูกต้องจากหน้าปัดเข็มทิศ

ลูกเสือสามารถนำเข็มทิศไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นการเดินทางไกล การสำรวจป่าการผจญภัยการสำรวจและการเยือนสถานที่เป็นต้น เมื่อเริ่มออกเดินทาง ลูกเสือควรหาทิศที่จะมุ่งหน้าไปให้ทราบก่อนว่าเป็นทิศใด เมื่อเกิดหลงทิศหรือ หลงทางจะสามารถหาทิศทางต่าง ๆ จากเข็มทิศได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ (ลูกเสือสำรอง). โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว,
๒๕๓๓
- แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔. โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.
- แนวทางการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒.
องค์การค้ำของ สกสศ., ๒๕๕๒.
- สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการลูกเสือ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑
๒. ว่าที่ร้อยเอกไพฑูริย์ ยกให้	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑
๓. นายถิรวัฒน์ สุตจิตต์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านลูกเสือ
๔. นายนเรศ ศรีประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านลูกเสือ

คณะทำงาน

๑. นายกมล สุมาลา	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิจิตร
ประธานคณะทำงาน
๒. นายภิญโญ แก้วแดง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวนแตง
รองประธานคณะทำงาน
๓. นายทวีข สายทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวดง คณะทำงาน
๔. นายธีรสิทธิ์ วิไลจิกรณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินยาว คณะทำงาน
๕. นางปาริฉัตร หมอนทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขาบุปผาง คณะทำงาน
๖. นางกรวิภา อันโต	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคลองโนน คณะทำงาน
๗. นายวิทยา สอนกุหลาบ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโรงช้างฯ คณะทำงาน
๘. นางสาวอุบลวรรณ เปรมไสตร์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิจิตร
คณะทำงาน
๙. นายจักรพันธ์ ศรีภิรมย์	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน
๑๐. นางสาวจิรพรรณ มั่งแมง	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน
๑๑. นางสาวเบญจวรรณ ภูรักษา	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน
๑๒. นางสาวนภัสวรรณ ราตรีสวัสดิ์	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน
๑๓. นางลัดคนา ถาวรพันธ์	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน
๑๔. นางสาวอริศตรา ตีอุตม	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร คณะทำงาน

๑๕. นางสาวศุภฎี พัดผล	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร	คณะทำงาน
๑๖. นางสาวสุดใจ กักมาศ	ครูโรงเรียนอนุบาลพิจิตร	คณะทำงาน
๑๗. นางนพวรรณ วิจิตรเนตร	ครูโรงเรียนบ้านสวนแดง	คณะทำงาน
๑๘. นางสมทรง ทองสว่าง	ครูโรงเรียนบ้านหัวดง	คณะทำงาน
๑๙. นายฤทธิพร ชมพู่	ครูโรงเรียนบ้านหัวดง	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวสมพิศ สีชะภรณ์	ครูโรงเรียนบ้านเนินยาว	คณะทำงาน
๒๑. นางนิตยา นากแนม	ครูโรงเรียนวัดเขารูปช้าง	คณะทำงาน
๒๒. ว่าที่ร้อยตรีปริญญา เกื่อนชื่น	ครูโรงเรียนวัดเขารูปช้าง	คณะทำงาน
๒๓. นางสาวปราณี สุขภิรมย์	ครูโรงเรียนบ้านเมืองเก่า	คณะทำงาน
๒๔. นายวุฒิศักดิ์ คำมา	ครูโรงเรียนเนินหัวไร่หนองยางพิทยาคม	คณะทำงาน
๒๕. นางสาวธนาธิ เจริญวิลาศ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิจิตร	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๖. นายวิชณุ สมนปี	ครูโรงเรียนบ้านสวนแดง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. นางรัตนา สมนปี	ครูโรงเรียนบ้านสวนแดง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณาธิการกิจ

นางสาวธนาธิ เจริญวิลาศ

ออกแบบปก

นายจักรพันธ์ ศรีภิรมย์

